



Iran: Protestbevegelsen per 15. desember 2022

- Bakgrunn og kort sammendrag av hendelser
- Hva kjennetegner protestbevegelsen, og hva er annerledes denne gangen?
- Hvordan har myndighetene reagert?

Bakgrunn og kort sammendrag av hendelser

Protestene som har pågått etter at den 22 år gamle kurdiske kvinnen Mahsa (Jina) Amini døde i moralpolitiets varetekt 16. september, har skapt en svært spent og uavklart situasjon i Iran. Protestbevegelsen er usedvanlig omfattende og blir omtalt som en av de største truslene mot det iranske regimet siden den islamske republikken ble etablert i 1979 (Askew 2022; Esfandiari 2022b).

Mahsa Amini skal ha blitt arrestert fordi hun ikke bar hijaben på en tilfredsstillende måte, men viste for mye av håret. Øyevitner har fortalt at hun ble slått i hodet av politiet, og denne behandlingen antas å være årsaken til at hun senere falt i koma og døde. Iranske myndigheter benekter imidlertid dette og påstår at Amini døde av hjerteinfarkt (BBC News 2022; Hamedani 2022).

Dødsfallet utløste kraftige reaksjoner. Amini var en alminnelig ung kvinne som mange identifiserer seg med. Protestene startet utenfor sykehuset i Teheran bare timer etter at hun døde, og fortsatte dagen etter i hjembyen Saqqez i Kurdistan-provinsen i forbindelse med begravelsen. Uroen spredte seg deretter til flere byer i de kurdiske områdene og etter hvert til store deler av landet. Parallelt viste folk et stort engasjement på sosiale medier. I solidaritet med Amini kastet kvinner hijaben, satte fyr på hodeplagget og klippet håret offentlig (BBC News 2022; Foumani 2022).

Selv om hijabpåbudet og undertrykking av kvinner dannet inngangen til protestene, fikk slagordet «kvinne, liv, frihet» raskt følge av mer revolusjonære krav om regimeendring. Protestene bunner i langvarig frustrasjon med det iranske

regimet på grunn av økonomisk nedgang, maktmisbruk, en forverret menneskerettssituasjon og stadig dårligere framtidsutsikter for unge iranere. Analytikere viser til at den islamske republikken står i en dyp legitimitetskrise. Det geistlige lederskapet, støttet av Revolusjongarden, mangler både forståelse for samfunnet og vilje til kompromiss, og har dermed blitt fullstendig frakoblet sitt eget folk. Ved å ty til vold i stedet for å lytte til egne borgere, har regimet satt seg selv i denne situasjonen, mener Iran-eksperter (MEI 2022; Vatanka 2022; Wintour 2022). Det vi nå er vitne til, blir beskrevet som et system som imploderer, etter at sentrale samfunnspilarer gradvis har falt fra hverandre de siste fem–seks årene (se paneldebatt arrangert av Marie Colvin Center 2022):

- Politisk har staten gått i autoritær retning, og folk føler ikke lenger at de engang har et skinn av representasjon i valgte institusjoner.
- Økonomisk opplever landet en dyp krise etter år med internasjonale sanksjoner. Dette forsterkes av omfattende korrupsjon og manglende vilje til å forvalte det som er igjen i folkets beste interesse.
- Sosialt blir rommet for individuell frihet stadig mindre – noe som blant annet har vist seg gjennom strengere håndheving av hijabpåbudet.
- Juridisk ser man en «straffefrihetskrise», der ingen i myndighetsapparatet holdes ansvarlige for drap og overgrep mot iranske innbyggere.

Foreløpig har ikke myndighetene kommet med offisielle innrømmelser. I stedet møter de protestene med voldelige virkemidler, straffeforfølgelse, omfattende propaganda og delvis nedstenging av internett – i et mønster som underbygger og øker avstanden til folket. Reaksjonene ser heller ikke ut til å stanse viljen til å protestere, men gir i stedet ytterligere næring til bevegelsen (Esfandiari 2022c). Begravelser og minnesmarkeringer for drepte demonstranter mobiliserer stadig nye protester, som organiseres via sosiale medier. Effektueringen av to dødsdommer mot demonstranter i desember har utløst nye sterke reaksjoner.

Hva kjennetegner protestbevegelsen, og hva er annerledes denne gangen?

Demonstrasjonene har pågått med ujevn intensitet i tre måneder. Det er meldt om deltakelse i 160 byer og tettsteder i alle landets 31 provinser (Gritten & Hancock 2022). Kvinner og unge har vært frontfigurene, men protestene har forent samfunnet på tvers av kjønn, klasse, religion og etnisitet. Denne brede oppslutningen gjør bevegelsen unik sammenlignet med tidligere protester, som har hatt et mer begrenset sosialt nedslagsfelt (Askew 2022; Hafnor Bøe 2022).

Under den grønne bevegelsen i 2009, og også tidligere i den islamske republikkens historie, var det primært middelklassen som protesterte. Kravene deres var ikke like revolusjonære som vi har sett de senere årene; de krevde

endring innenfor republikkens rammer – i 2009 i form av en reformvennlig presidentkandidat. I 2017, 2018 og 2019 demonstrerte lavtlønte mot økte mat- og bensinpriser, men selv om motivene var økonomiske og sosiale i starten, skiftet fokuset raskt fra økonomi til regimets legitimitet. Protestbevegelsen som utspiller seg nå, er sånn sett en forlengelse av de senere årenes krav om regimeendring. Denne gangen har imidlertid protestene vært politiske fra dag én, i tillegg til at de støttes av både middelklassen og arbeiderklassen (Iran-ekspert, innlegg på paneldebatt i Oslo desember 2022).

Samtidig har det vært færre demonstranter i gatene enn hva som var tilfellet i 2009 og 2019. Spredte, simultane demonstrasjoner med inntil noen hundre deltakere, ofte i tilknytning til skoler og universitetsområder, har preget bildet. Men i forbindelse med minnesmarkeringer og begravelser etter drepte demonstranter har det vært meldt om flere tusen deltakere (se for eksempel Carl et al. 2022b).

Motstanden som viser seg i gatene, er imidlertid ikke hele bildet. Protestbevegelsen er i stor grad digitalt forankret, og holdes i live på nettet. Demonstrantene mobiliserer både direkte og indirekte på sosiale medier. Her kjemper også motstandere og tilhengere av regimet om å kontrollere fortellingen om hva som faktisk foregår inne i landet. I denne informasjonskrigen er de godt hjulpet av iranere og andre aktører i utlandet, ettersom iranske myndigheter har blokkert mange tjenester og delvis stengt ned internett (Al Lawati & Ebrahim 2022). Det som foregår på sosiale medier, har sikret bevegelsen stor internasjonal oppmerksomhet og støtte (Aldroubi 2022).

I takt med protestutviklingen uttrykker folk også motstand mot regimet på flere måter – det tutes i trafikken, tagges på vegger og ropes slagord fra balkonger og hustak om kveldene. En del kvinner våger nå dessuten å gå uten hijab offentlig, særlig i Teheran. Trenden med «turbantossing», hvor folk dytter turbanene av geistlige i gatene, har også fått stor spredning på sosiale medier (CBS News 2022; Cloud 2022; Esfandiari & Fatemi 2022).

Protestorganisatorer forsøker også å legge press på regimet ved å skade landets økonomi. Spredte streiker har blitt rapportert i olje- og transportsektoren, og butikker har gjentatte ganger stengt dørene. Folk har også blitt oppfordret til ikke å handle på bestemte dager for å hindre sirkulasjon i bankvesenet. Dette skjedde senest den 5.–7. desember, i de hittil mest omfattende streikene som har funnet sted under protestene (Askew 2022; Christiansen 2022).

Den yngre generasjonen dominerer

Iran har en svært ung befolkning: Bortimot 60 prosent er under 30 år, og altså født etter den islamske revolusjonen (Hafnor Bøe 2022). Det er dermed en stor generasjonskløft mellom maktapparatet og store deler av befolkningen; mange føler seg fullstendig frakoblet det aldrende geistlige lederskapet.

Unge helt ned i ungdomsskolealder har dominert protestene helt fra starten av, og mye av uroen har foregått på universiteter og videregående skoler. Generasjon Z (født mellom 1997 og 2012) – såkalte zoomers – har vokst opp mer tilkoblet internett og bedre utdannet enn tidligere generasjoner. Med en helt annen tilgang til informasjon fra hele verden har de større kjennskap til hvilke friheter og muligheter jevnaldrende i andre land nyter, og ønsker det samme for egne liv (USIP 2022).¹ Informasjonstilgangen betyr samtidig at de er i stand til å utfordre verdensbildet som presenteres i statsstyrte, iranske medier.

Demonstrantene beskrives også som mer fryktløse og handlekraftige enn tidligere generasjoner iranere (Christiansen 2022). De har større tro på egen evne til å vinne fram, selv uten klare politiske alternativer og en spesifikk ideologisk retning. Så langt synes demonstrantene å være mest klare på hva de ikke vil ha, nemlig en islamsk republikk (Aldroubi 2022).

Ingen definert ledelse, men anonyme grupper koordinerer via sosiale medier

Protestbevegelsen har ingen definert ledelse, men anonyme grupper som blant annet kaller seg «Neighbourhood Youths», koordinerer og planlegger demonstrasjoner på bestemte dager og steder, og annonserer det på sosiale medier. De oppmuntrer også innbyggerne til å angripe og undergrave regimet på ulike måter – for eksempel ved å samarbeide om å sperre veier og bruke eksplosiver mot sikkerhetsstyrker. I formidlingen viser gruppene også til «operative team» og oppfordrer folk om «å beskytte seg i henhold til opplæring». De enkelte gruppene er lokalt baserte, men tidlig i desember annonserte 30 av dem at de hadde dannet en paraplyorganisasjon – Neighbourhood Youth Alliance (Carl et al. 2022a; Carl, Coles & Kagan 2022).

Støtte fra sunnimuslimske geistlige

Enkelte sunnimuslimske ledere har også gått åpent ut og støttet demonstrantene. Sunniene i Sistan og Balutsjistan ser ut til å ha funnet en støttespiller i den respekterte sunni-imamen Molavi Abdolhamid fra Zahedan. Hans fredagsprekenener har blitt langt mer direkte i kritikken av det iranske lederskapet etter de mange drapene på demonstranter i regionen (se nedenfor). Abdolhamid har blant annet tatt til orde for en folkeavstemning, under tilsyn av internasjonale observatører, for å «endre politikken basert på folkets ønsker». 40 balutsjistammer og flere kurdiske sunniledere skal ha erklært sin støtte til ham (Boroujerdi 2022; RFE/RL's Radio Farda 2022b).²

¹ I 2020 brukte rundt 84 prosent av Irans befolkning internett, sammenlignet med bare 16 prosent i 2010 (USIP 2022).

² Abdolhamid har blitt utsatt for hard kritikk fra regimet, som har anklaget ham for å operere som en del av et saudiarabisk komplott for å splitte det multietniske Iran (Vatanka 2022).

Hvordan har myndighetene reagert?

Bruk av betydelig voldsmakt

Ulike sikkerhetsstyrker har møtt demonstrantene med betydelig voldsmakt. Basij-militsen, opprørspoliti og Revolusjongarden bruker antiopprørsutstyr og tyngre militære virkemidler i protesthåndteringen; alt fra slagvåpen, gummikuler og tåregass til pansrede kjøretøy, automatvåpen og kamphelikoptre er rapportert (Hamid & Riegler 2022; Iran Wire 2022). Intensiteten i myndighetenes voldsbruk har vært størst i områder med etniske minoriteter (Christiansen 2022).

Per 7. desember var det ifølge Iran Human Rights (IHR 2022a) 458 drepte, inkludert 63 mindreårige. IHR opplyser at demonstranter er drept i 26 av Irans 31 provinser, flest i Sistan og Balutsjistan (128), Kurdistan (53), Vest-Aserbajdsjan (53) og Teheran (46). Det betyr at de aller fleste drepte var bosatt i provinser hvor majoriteten av befolkningen er etniske minoriteter; i hovedsak balutsjere (i sørøst) og kurdere (i nordvest) (UN Office of the High Commissioner for Human Rights 2022). (Se kart som viser landets etniske grupper [her](#).)

Fredag 30. september stikker seg ut som den blodigste dagen så langt. I alt 66 personer skal ha blitt drept i Zahedan i Sistan og Balutsjistan-provinsen, da sikkerhetsstyrker avfyrte skarp ammunisjon mot demonstranter og tilskuere fra hustak i byen. Hendelsen er kjent som «Bloody Friday». Amnesty International (2022a) viser til at flertallet av ofrene ble skutt i hodet, hjertet, nakken og overkroppen, og mener dette avslører en klar intensjon om å drepe eller påføre alvorlig skade.³

Ifølge iranske offisielle kilder har også en rekke medlemmer sikkerhetsstyrkene blitt drept i protestene (UN Office of the High Commissioner for Human Rights 2022).

Det er vanskelig å få oversikt over omfanget av skadede. Mange forteller at de ikke oppsøker sykehus fordi de frykter å bli arrestert der. Det skal foreligge flere rapporter om at det har skjedd (Tabrizy & Jhaveri 2022). Iranske øyeleger melder at sikkerhetsstyrkenes bruk av hagle ladet med hylstre fylt med mange små gummi- eller metallkuler, har ført til synstap og betydelige øyeskader på mange demonstranter (Iran International 2022a). En rekke bildereportasjer viser også folk som har fått huden pepret av metallkuler (Christiansen & Ismaeli 2022).

Unge har vært i sentrum av sammenstøtene med sikkerhetsstyrker – både i gatene og på universiteter og videregående skoler. Noen har blitt slått og arrestert, andre skutt og drept på gata. Sikkerhetsstyrker skal også ha raidet skoler og ransaket, avhørt og truet elever og ansatte (Fassihi 2022a). I en uttalelse fra 27. november

³ Demonstrasjonene etter fredagsbønnen i Zahedan 30. september var planlagte – både i solidaritet med de landsomfattende protestene, og for å kreve straffeansvar for en påstått voldtekt av en 15 år gammel jente av en politisjef i provinsen (Amnesty International 2022a).

fordømte UNICEF voldsbruken mot barn. Organisasjonen uttrykte dyp bekymring for at det blir utført razziaer mot noen skoler (UNICEF 2022).

FNs menneskerettsråd har også fordømt iranske myndigheters brutale håndtering av protestene. Rådet besluttet 24. november at det skal iverksettes en uavhengig internasjonal etterforskning av den dødelige voldsbruken mot demonstranter (UN Human Rights Council 2022; UN News 2022).

Forverret situasjon i kurdiske områder fra midten av november

I midten av november ble det manet til markeringer etter de omfattende protestene i november 2019, noe som resulterte i økt deltakelse i gatedemonstrasjoner over hele landet. Det ble også oppfordret til større nasjonale streiker og boikotter, og flere butikker og markeder valgte å holde stengt (Carl et al. 2022a).

Denne utviklingen har særlig forverret situasjonen i de kurdiske områdene i nord-vest, hvor myndighetene har reagert med tyngre militære virkemidler og satt inn Revolusjongardens bakkestyrker (Iran International 2022b). Kilder sier over 40 mennesker ble drept i hovedsakelig kurdiske byer i perioden 15.–22. november. Sikkerhetsstyrkenes skjerpede respons understreker den kritiske situasjonen i landet, ifølge FNs menneskerettssjef (UN Office of the High Commissioner for Human Rights 2022). Det har blitt rapportert om intense konfrontasjoner i flere byer – blant annet i Javanrud i Kermanshah-provinsen og i Piranshar og Mahabad i Vest-Aserbajdsjan-provinsen (Esfandiari 2022b). Den 19. november skal demonstranter ha tatt kontroll over deler av Mahabad og barrikadert gatene, noe som førte til at store militære forsterkninger ble sendt til byen (CHRI 2022d).

Ifølge statlige medier har Revolusjongarden skutt mot «terrorister knyttet til opposisjonsgrupper basert i irakisk Kurdistan». Dette blir avvist av personer som bor i de berørte områdene, og av aktivistorganisasjoner (Al Monitor 2022).

Personer som har flyktet over til Nord-Irak, har fortalt CNN at det er portforbud i grenselandsbyene, og at sikkerhetsstyrker utfører nattlige razziaer mot hjem (Qiblawi 2022).

Arrestasjoner – høyere tall enn ved tidligere protestbølger

Den 25. november anslo menneskerettsgruppen Human Rights Activists in Iran (HRAI, som gjengitt i Carl et al. 2022f) at over 18 000 demonstranter hadde blitt arrestert. Dersom tallet stemmer, er det betydelig høyere enn i forbindelse med andre protestbølger; rundt 4000 skal ha blitt arrestert under den grønne bevegelsen i 2009, og rundt 8000 under protestene i november 2019 (Carl et al. 2022f).

Vitneberetninger og videoer innhentet og analysert av New York Times, viser hvordan sikkerhetsstyrker har brukt ambulanser for å infiltrere protester og arrestere demonstranter (Tabrizy & Jhaveri 2022). Leger har for øvrig vært under press om å tilkalle myndigheter når sårede kommer inn på sykehus, og som nevnt

over, unnlater noen skadede å oppsøke helsehjelp av frykt for å bli arrestert (CHRI 2022c).

Også innflytelsesrike medlemmer av sivilsamfunnet som ikke har deltatt i protestene, har blitt pågrepet og fengslet som «forebyggende» tiltak. Journalister, aktivister, intellektuelle, poeter, forfattere, lærere og andre som myndighetene frykter kan «oppfordre til opprør», skal være rammet. Tre uker inn i protestene hadde CHRI (2022e) identifisert 192 arresterte innenfor denne kategorien. I tillegg har flere kjente musikere, skuespillere og idrettsutøvere som har vist støtte til protestbevegelsen, blitt arrestert eller fått utreise- eller arbeidsforbud (CHRI 2022a).

Rapporteringer om overgrep mot fengslede demonstranter

Det har begynt å komme rapporter om hva fengslede demonstranter blir utsatt for i varetekt. CNN har intervjuet øyevitner som har reist til Nord-Irak, og som forteller om grove seksuelle overgrep, inkludert voldtekt av mindreårige jenter og gutter. I noen av tilfellene nyhetskanalen har avdekket, ble overgrepene filmet og brukt til å presse demonstrantene til taushet. I alt elleve hendelser, noen av dem med flere ofre, er rapportert til CNN, som har fått bekreftet halvparten av dem. I ett tilfelle har medisinsk personell ved et sykehus i Karaj bekreftet voldtekt og grov mishandling av en 20-årig kvinne. De fleste andre tilfellene har funnet sted i de kurdiske provinsene (Qiblawi 2022).

Center for Human Rights in Iran (CHRI 2022b) rapporterer om tilsvarende overgrep mot mannlige og kvinnelige universitetsstudenter. Organisasjonen påpeker at fengslede også har blitt nektet tilgang til medisinsk behandling.

CNNs undersøkelser avdekker et mønster hvor arresterte blir flyttet mellom ulike interneringssentre, uten at familiene får beskjed om hvor deres pårørende befinner seg. Flere hundre personer skal være savnet, i henhold til kurdiske menneskerettsgrupper (Qiblawi 2022).

I resolusjonen fra 24. november uttrykker FNs menneskerettsråd dyp bekymring for «påståtte vilkårlige arrestasjoner og fengslinger, seksuell og kjønnsbasert vold, overdreven bruk av makt, tortur og annen umenneskelig behandling og tvungne forsvinninger [...]» (UN Human Rights Council 2022).

Tiltaler og domfellelser – to dødsdommer er fullbyrdet

I slutten av oktober utstedte påtalemyndighetene i Teheran de første tiltalene mot arresterte demonstranter. Representanter for rettsvesenet bemerket samtidig at rettssakene ville være åpne for offentligheten, trolig i et forsøk på å avskrekke framtidige demonstrasjoner (Carl et al. 2022e). Omtrent samtidig kom 227 parlamentsmedlemmer med en felles uttalelse om at arresterte demonstranter snarest måtte idømmes dødsdommer som «en leksjon» for andre (Amnesty International 2022c). Den 2. november skrev Center for Human Rights in Iran

(CHRI 2022g) at det var tatt ut tiltaler mot bortimot 1750 demonstranter. CHRI bygger delvis på tall publisert på rettsvesenets egen nettside, Mizan.

Per 12. desember har offisielt tretten personer blitt dømt til døden, i det som i hovedsak ser ut til å være tiltaler om «fiendskap mot Gud» (*moharebeh*) eller «korrupsjon på jorden» (*efsad-e fel arz*) (Amnesty International 2022c, d). To av dødsdommene er fullbyrdet:

- Den 12. desember ble 23 år gamle Majidreza Rahnavard offentlig henrettet i Mashhad, 23 dager etter at han ble arrestert. Rahnavard ble dømt for *moharabeh*, og var funnet skyldig i å ha drept to sikkerhetsvakter med kniv, og for å ha skadet fire andre. Ifølge Iran Human Rights (IHR 2022b) var dommen basert på en tilståelse gitt under tvang.
- Den 8. desember ble 23 år gamle Mohsen Shekari henrettet i Teheran, 75 dager etter at han ble arrestert. Han var dømt til døden for å ha skadet et medlem av Basij-militsen med machete, og for å ha sperret en gate i Teheran. Også i hans tilfelle var tiltalen *moharabeh*. IHR skriver at Shekari ble nektet tilgang til advokat under etterforskningen, og at hans «framtvingne tilståelser» ble offentliggjort kort tid etter henrettelsen (IHR 2022c; RFE/RL's Radio Farda 2022a).

Etter det Landinfo forstår, er de andre dødsdømte funnet skyldige i drap på medlemmer av sikkerhetsstyrkene, brannstiftelse, ødeleggelse av eiendom eller brudd på nasjonale sikkerhetsbestemmelser (Amnesty International 2022c; IHR 2022a). Domfellelsene blir sterkt kritisert av menneskerettsgrupper. De peker på at prosessene er forhastede «sham trials», hvor rettighetene til de tiltalte er krenket (Amnesty International 2022d; CHRI 2022f).

Ytterligere 400 personer skal ha blitt idømt fengselsstraffer for deltakelse i protestene. Straffeutmålingen spenner fra noen måneder til 10 år (Holmes 2022).

Myndighetenes narrativ: Irans ytre fiender og separatister står bak

Styresmaktene karakteriserer protestene som opptøyer planlagt og orkestrert av Irans ytre fiender, dvs. USA, Israel og Saudi-Arabia, med hensikt å igangsette borgerkrig og oppløse den islamske republikken (Esfandiari 2022a). Denne retorikken er helt sentral i myndighetenes tilsvare, og har blitt brukt i protestbølger de senere årene for å undergrave det reelle grunnlaget for misnøye, legitimere voldsmakt og skape usikkerhet i befolkningen.

I forlengelse av dette kobler myndighetene protestene til terrorisme og etnisk separatisme. Hensikten kan være å splitte demonstrantene og stille hele bevegelsen i et dårligere lys. Hendelser som framstår som typiske terrorangrep, tjener myndighetenes narrativ om at protestene åpner døren for terrorisme. IS har påtatt seg ansvaret for et angrep mot en shia-helligdom i Shiraz den 26. oktober, der tretten mennesker ble skutt og drept. Lignende angrep fant sted i Izeh og i

Isfahan 16. november, hvor i alt ni personer ble drept, inkludert to barn. Ifølge offisielle kilder var det også to medlemmer av sikkerhetsstyrkene blant ofrene. Det er uklart hvem som står bak disse skyteepisodene, men myndighetene definerer hendelsene som «terroristangrep» og legger skylden på aktører støttet av fiender i vesten (Esfandiari 2022a). Etterlatte i Izeh har imidlertid tydelig uttrykt at de mener iranske sikkerhetsstyrker er ansvarlige (Gritten 2022).

Ulike etniske opposisjonsgrupper, som Iran mener er støttet av USA og andre lands myndigheter, blir beskyldt for å oppildne protestene. Det er trolig dette som ligger bak Revolusjongardens mange angrep på iransk-kurdiske partibaser i Nord-Irak i oktober og november. Iranske myndigheter omtaler disse partiene som separatistiske terroristgrupper, mens gruppene selv hevder målet er å styrke kurdiske rettigheter i et føderalt, demokratisk Iran (Arraf & Khaleel 2022a, b). Analytikere mener angrepene mot partibasene er et forsøk på å ta fokus bort fra hva som faktisk foregår inne i landet (Jaff 2022; Strønen, Jåsund & Ekern 2022).

Samtidig kan militæraksjonene være uttrykk for et panikkdrevet regime, som slår forebyggende ut i alle retninger, og som forsøker å hindre opposisjonsgrupper i utlandet fra å støtte bevegelsen (Jaff 2022). Myndighetene har trolig en reell frykt for at demonstrasjonene skal utvikle seg til en frigjøringskamp i etniske minoritetsområder. Dette kan forklare bruken av mer dødelig voldsmakt mot både kurdiske provinser i nordvest, og mot Sistan og Balutsjistan-provinsen i sørøst (Solheim 2022).

Press og trusler mot etterlatte

Familiene til drepte demonstranter er viktige brikker for myndighetene når de forsøker å overbevise iranere om sitt narrativ. Flere kilder viser til at etterlatte blir forsøkt presset til taushet, til å holde lukkede minneseremonier eller til å offentlig bekrefte forklaringer som fritar myndighetene for ansvar. De som ikke innretter seg, risikerer ifølge Amnesty International arrestasjon og fengsling, og kan bli truet med at den døde vil bli begravd på uidentifisert sted. Voldstrusler skal også forekomme. I forlengelse av denne praksisen skal leger ha blitt presset til å forfalske dødsattester og årsaker til skader i medisinske registre (Amnesty International 2022b; Fassihi 2022a; Fassihi 2022b; Razzazi 2022).

Vage signaler om nedleggelse av moralpolitiet

I begynnelsen av desember meldte vestlige medier at iranske myndigheter hadde besluttet å avvile moralpolitiet. Nyheten baserte seg på en uttalelse fra den iranske riksadvokaten, som etter kort tid ble antatt å være feiltolket. Dagen etter uttalte talsmannen for myndighetsorganet «Headquarters For Promoting Virtue and Preventing Vice» at oppdraget til moralpolitiet var over, men at nye metoder ville bli brukt for å håndheve Irans kleskoder. Innenriksdepartementet, med ansvar for moralpolitiet, skal så langt ikke ha kommentert uttalelsene (Christiansen 2022; Kaviani 2022).

De blandede signalene har ført til spekulasjoner om at myndighetene vurderer innrømmelser i et forsøk på å blidgjøre demonstrantene. Aktivister har imidlertid liten tro på at myndighetene vil skrinlegge eller moderere hijabpåbudet. Det blir også påpekt at eventuelle innrømmelser fra myndighetene kan være «too little, too late» (Kaviani 2022).

Indikasjoner på uenighet i myndighetsapparatet

Øverste leder Ali Khamenei har i sine taler holdt fast på en hard linje mot demonstrantene, og ikke anerkjent at det finnes grunnlag for å gjøre endringer. Mange politiske kommentatorer, sosiologer og til og med religiøse personligheter har derimot åpent erkjent at regimet må endre kurs for å hindre at protestbevegelsen styrker seg ytterligere. Samtidig meldes det at ledende representanter for regimet har begynt å snakke med reformvennlige politikere, blant andre tidligere president Mohammad Khatami, som har tatt til orde for forsiktige reformer (Vatanka 2022). Blant de som har foreslått å avskaffe moralpolitiet, er den tidligere lederen for Revolusjongarden, Hossein Alaei (Carl et al. 2022d).

Den ineffektive og brutale framferden til sikkerhetsstyrkene har også ført til åpen kritikk fra enkelte myndighetsrepresentanter. Tidligere president for Islamic Republic of Iran Broadcasting (IRIB) og nåværende medlem av Supreme Cyberspace Council, Mohammad Sarafaraz, fordømte nylig voldsbruken og regimets manglende evne til å forsørge folket sitt i en video på YouTube (Carl et al. 2022c).⁴ Ulike politiske og religiøse personligheter har dessuten kritisert dødsdommene som nylig har blitt avsagt mot demonstranter (Carl & Kagan 2022).

Kritikk kommer også fra høytstående shia-imamer. Lederen for fredagsbønnen i Teheran, Mohammad Hassan Abutorabi, skal nylig ha uttalt at regjeringen har mistet sin anseelse (*standing*) i samfunnet. Han rådet samtidig tjenestemenn til å oppføre seg i henhold til etiske standarder, ettersom «systematisk finansiell korrupsjon har blitt et kjennetegn ved den iranske regjeringen og dens tjenestemenn de siste årene». Ifølge Iran International (2022c) står Abutorabis kommentarer i skarp kontrast til uttalelser fra andre fredagsbønnledere, som har oppfordret myndighetene til å skjerpe kontrollen med samfunnet.

⁴ Supreme Cyberspace Council har ansvaret for internettreguleringer og statlig sensur.

Om Landinfos responser

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon (Landinfo) innhenter og analyserer informasjon om samfunnsforhold og menneskerettigheter i land som Utlendingsdirektoratet (UDI), Utlendingsnemnda (UNE) og Justis- og beredskapsdepartementet har behov for kunnskap om.

Landinfos responser er basert på opplysninger fra nøye utvalgte informasjonskilder, og kan bygge på både skriftlig og muntlig kildemateriale. Opplysningene er behandlet i henhold til [anerkjente kvalitetskriterier for landinformasjon](#) og [Landinfos retningslinjer for kilde- og informasjonsanalyse](#).

En respons er et svar på konkrete spørsmål som saksbehandlere i utlendingsforvaltningen har stilt Landinfo, og er ikke ment å være utfyllende redegjørelser for et tema. Responsene er utarbeidet innenfor korte frister, og kildegrunnlaget er ikke alltid like bredt som i våre temanotater.

Landinfo er en faglig uavhengig enhet, og informasjonen som presenteres, kan ikke tas til inntekt for et bestemt syn på hva praksis bør være i utlendingsforvaltningens behandling av søknader. Landinfos responser gir heller ikke uttrykk for norske myndigheters syn på de forhold og land som omtales.

Referanser

Skriftlige kilder

Al Lawati, Abbas & Ebrahim, Nadeen (2022, 5. oktober). The battle of narratives on Iran is being fought on social media. *CNN*. Tilgjengelig fra <https://edition.cnn.com/2022/10/05/middleeast/social-media-disinformation-mime-intl/index.html> [lastet ned 7. desember 2022].

Al Monitor (2022, 22. november). Iran deploys heavy weaponry to crush Kurdish protests. *Al Monitor*. Tilgjengelig fra <https://www.al-monitor.com/originals/2022/11/iran-deploys-heavy-weaponry-crush-kurdish-protests> [lastet ned 24. november 2022].

Aldroubi, Mina (2022, 28. september). What's happening in Iran and how has social media helped movement against morality police? *The National*. Tilgjengelig fra <https://www.thenationalnews.com/mena/2022/09/28/whats-happening-in-iran-and-how-has-social-media-affected-hijab-protests/> [lastet ned 5. desember 2022].

Amnesty International (2022a, 6. oktober). *Iran: At least 82 Baluchi protesters and bystanders killed in bloody crackdown*. London: Amnesty International. Tilgjengelig fra <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2022/10/iran-at-least-82-baluchi-protesters-and-bystanders-killed-in-bloody-crackdown/> [lastet ned 25. november 2022].

Amnesty International (2022b, 9. desember). *Iran: Authorities covering up their crimes of child killings by coercing families into silence*. London: Amnesty International. Tilgjengelig fra <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2022/12/iran-authorities-covering-up-their-crimes-of-child-killings-by-coercing-families-into-silence/> [lastet ned 13. desember 2022].

Amnesty International (2022c, 16. november). *Iran: Chilling use of the death penalty to further brutally quell popular uprising*. London: Amnesty International. Tilgjengelig fra <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2022/11/iran-chilling-use-of-the-death-penalty-to-further-brutally-quell-popular-uprising/> [lastet ned 27. november 2022].

Amnesty International (2022d, 12. desember). *Iran: Public execution of Majidreza Rahnavard exposes authorities' revenge killings*. London: Amnesty International. Tilgjengelig fra

<https://www.amnesty.org/en/latest/news/2022/12/iran-public-execution-of-majidreza-rahnavaard-exposes-authorities-revenge-killings/> [lastet ned 16. desember 2022].

Arraf, Jane & Khaleel, Sangar (2022a, 20. november). In Iraq's Mountains, Iranian Opposition Fighters Feel the Squeeze. *New York Times*. Tilgjengelig fra <https://www.nytimes.com/2022/11/20/world/middleeast/iraq-iran-fighters.html> [lastet ned 25. november 2022].

Arraf, Jane & Khaleel, Sangar (2022b, 14. november). Iran Attacks Opposition Bases in Iraq's Kurdistan Region. *New York Times*. Tilgjengelig fra <https://www.nytimes.com/2022/11/14/world/middleeast/iran-attack-iraq-kurdistan-region.html> [lastet ned 25. november 2022].

Askew, Joshua (2022, 30. november). Iran protests: What caused them? Are they different this time? Will the regime fall? *Euronews*. Tilgjengelig fra <https://www.euronews.com/2022/11/25/iran-protests-what-caused-them-who-is-generation-z-will-the-unrest-lead-to-revolution> [lastet ned 5. desember 2022].

BBC News (2022, 26. oktober). Iran: A really simple guide to the protests. *BBC News*. Tilgjengelig fra <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-63240911> [lastet ned 21. november 2022].

Boroujerdi, Mehrzad (2022). *Sunnis in Iran: Protesting Against Decades of Discrimination and Repression*. Washington D.C.: Fikra Forum - An initiative by the Washington Institute for Near East Policy. Tilgjengelig fra <https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/sunnis-iran-protesting-against-decades-discrimination-and-repression> [lastet ned 28. november 2022].

Carl, Nicholas ; Fitzpatrick, Kitaneh; Coles, Zachary & Kagan, Frederick W. (2022a, 17. november). *Iran Crisis Update, November 17*. Washington D.C.: Institute for the Study of War & Critical Threats Project. Tilgjengelig fra <https://www.criticalthreats.org/analysis/iran-crisis-update-november-17> [lastet ned 21. november 2022].

Carl, Nicholas; Coles, Zachary & Kagan, Frederick W. (2022, 4. november). *Iran Crisis Update, December 4*. Washington D.C.: Institute for the Study of War & Critical Threats Project. Tilgjengelig fra <https://www.criticalthreats.org/analysis/iran-crisis-update-december-4> [lastet ned 5. desember 2022].

Carl, Nicholas; Coles, Zachary; Moore, Joanna; Carter, Brian & Kagan, Frederick W. (2022b, 26. oktober). *Iran Crisis Update, October 26*. Washington D.C.: Institute for the Study of War & Critical Threats Project Tilgjengelig fra <https://www.criticalthreats.org/analysis/iran-crisis-update-october-26> [lastet ned 5. desember 2022].

Carl, Nicholas; Coles, Zachary; Moore, Joanna & Kagan, Frederick W. (2022c, 12. desember). *Iran Crisis Update, December 12*. Washington D.C.: Institute for the Study of War & Critical Threats Project. Tilgjengelig fra <https://www.criticalthreats.org/analysis/iran-crisis-update-december-12> [lastet ned 13. desember 2022].

Carl, Nicholas; Coles, Zachary; Moore, Joanna & Kagan, Frederick W. (2022d, 18. oktober). *Iran Crisis Update, October 18*. Washington D.C.: Institute for the Study of War & Critical Threats Project. Tilgjengelig fra <https://www.criticalthreats.org/analysis/iran-crisis-update-october-18> [lastet ned 13. desember 2022].

Carl, Nicholas; Fitzpatrick, Kitaneh; Gray, Dana Alexander; Moore, Johanna & Kagan, Frederick W. (2022e, 1. november). *Iran Crisis Update, October 31*. Washington D.C.: Institute for the Study of War & Critical Threats Project Tilgjengelig fra <https://www.criticalthreats.org/analysis/iran-crisis-update-october-31> [lastet ned 27. november 2022].

- Carl, Nicholas; Fitzpatrick, Kitaneh; Moore, Johanna & Kagan, Frederick W. (2022f, 25. november). *Iran Crisis Update, November 25*. Washington D.C.: Institute for the Study of War & Critical Threats Project. Tilgjengelig fra <https://www.criticalthreats.org/analysis/iran-crisis-update-november-25> [lastet ned 28. november 2022].
- Carl, Nicholas & Kagan, Frederick W. (2022, 11. desember). *Iran Crisis Update, December 11*. Washington D.C.: Institute for the Study of War & Critical Threats Project. Tilgjengelig fra <https://www.criticalthreats.org/analysis/iran-crisis-update-december-11> [lastet ned 13. desember 2022].
- CBS News (2022, 4. desember). Iran shutting down morality police after 2 months of protests, official says. *CBS News*. Tilgjengelig fra <https://www.cbsnews.com/news/iran-abolishes-morality-police-protests/> [lastet ned 5. desember 2022].
- CHRI, dvs. Center for Human Rights in Iran (2022a, 16. november). *Beleaguered Yet Defiant, Iranian Artists Persecuted for Supporting Anti-State Protests*. New York: CHRI. Tilgjengelig fra <https://iranhumanrights.org/2022/11/beleaguered-yet-defiant-iranian-artists-persecuted-for-supporting-anti-state-protests/> [lastet ned 28. november 2022].
- CHRI, dvs. Center for Human Rights in Iran (2022b, 6. desember). *Iran Protests: Detained University Students Subjected to Sexual Assault, Disappearances*. New York: CHRI. Tilgjengelig fra <https://iranhumanrights.org/2022/12/iran-protests-detained-university-students-subjected-to-sexual-assault-disappearances/> [lastet ned 16. desember 2022].
- CHRI, dvs. Center for Human Rights in Iran (2022c, 31. oktober). *Iran Protests: Doctors Treating Wounded Protesters Face Deadly State Violence*. New York: CHRI. Tilgjengelig fra <https://iranhumanrights.org/2022/10/iran-protests-doctors-treating-wounded-protesters-face-deadly-state-violence/> [lastet ned 27. november 2022].
- CHRI, dvs. Center for Human Rights in Iran (2022d, 21. november). *Iran Protests: Massacre in Kurdish Areas Feared as Security Forces Launch Lethal Crackdown*. New York: CHRI. Tilgjengelig fra <https://iranhumanrights.org/2022/11/iran-protests-massacre-in-kurdish-areas-feared-as-security-forces-launch-lethal-crackdown/> [lastet ned 24. november 2022].
- CHRI, dvs. Center for Human Rights in Iran (2022e, 6. oktober). *Iran Protests: Scores of Civil Society Members Detained "Preventatively"*. New York: CHRI. Tilgjengelig fra <https://iranhumanrights.org/2022/10/iran-protests-scores-of-civil-society-members-detained-preventatively/> [lastet ned 28. november 2022].
- CHRI, dvs. Center for Human Rights in Iran (2022f, 12. desember). *Lynching in Iran: Majidreza Rahnavard, 23, Publicly Hanged in State-Sponsored Murder*. New York: CHRI. Tilgjengelig fra <https://iranhumanrights.org/2022/12/lynching-in-iran-majidreza-rahnavard-23-publicly-hanged-in-state-sponsored-murder/> [lastet ned 16. desember 2022].
- CHRI, dvs. Center for Human Rights in Iran (2022g, 2. november). *World Must Warn Iran Against Death Sentences for Protesters in Upcoming Mass Trials*. New York: CHRI. Tilgjengelig fra <https://iranhumanrights.org/2022/11/world-must-warn-iran-against-death-sentences-for-protesters-in-upcoming-mass-trials/> [lastet ned 27. november 2022].
- Christiansen, Hanne (2022, 5. desember). Moralpolitiet legges ikke ned. I stedet skjer det nå noe nytt i Iran. *Aftenposten*. Tilgjengelig fra <https://www.aftenposten.no/verden/i/EQIV5j/moralpolitiet-legges-ikke-ned-i-stedet-skjer-det-naa-noe-nytt-i-iran> [lastet ned 7. desember 2022].
- Christiansen, Hanne & Ismaeli, Afshin (2022, 25. oktober). Hun ble skutt og såret da hun demonstrerte. Men hun tør ikke dra til sykehuset for å få hjelp. *Aftenposten*. Tilgjengelig fra <https://www.aftenposten.no/verden/i/Moolm0/hun-ble-skutt-og-saaret-da-hun-demonstrerte-men-hun-toer-ikke-dra-til-sykehuset-for-aa-faa-hjelp> [lastet ned 14. desember 2022].

- Cloud, David S. (2022, 29. september). Iran Protests Feature Smaller Gatherings, Rooftop Chanting as Crackdown Intensifies. *Wall Street Journal*. Tilgjengelig fra <https://www.wsj.com/articles/iran-protests-feature-smaller-gatherings-rooftop-chanting-as-crackdown-intensifies-11664478433> [lastet ned 12. desember 2022].
- Esfandiari, Golnaz (2022a, 23. november). The Farda Briefing: Iranian Officials Claim Foreign Enemies Are Plotting A Civil War; Analysts Say Tehran Is To Blame. *RFE/RL*. Tilgjengelig fra <https://www.rferl.org/a/farda-briefing-protest-civil-war-officials-blame-foreign-enemies/32145287.html> [lastet ned 24. november 2022].
- Esfandiari, Golnaz (2022b, 21. november). 'A Nightmare': Iran Intensifies Deadly Crackdown In Kurdistan Region As Protests Rage. *RFE/RL*. Tilgjengelig fra <https://www.rferl.org/a/iran-kurdistan-crackdown-intensifies-protests/32141529.html> [lastet ned 24. november 2022].
- Esfandiari, Golnaz & Fatemi, Hamid (2022, 11. november). In New Tactic, Young Iranian Protesters Knock Off Clerics' Turbans On The Street. *RFE/RL*. Tilgjengelig fra <https://www.rferl.org/a/iran-protest-clerics-turbans/32126147.html> [lastet ned 21. november 2022].
- Esfandiari, Haleh (2022c, 29. november). *The Tenacity of Young Iranians in the Protest Movement*. Washington D.C.: Fikra Forum - An initiative by the Washington Institute for Near East Policy. Tilgjengelig fra <https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/tenacity-young-iranians-protest-movement> [lastet ned 12. desember 2022].
- Fassihi, Farnaz (2022a, 14. november). Stymied by Protests, Iran Unleashes Its Wrath on Its Youth. *New York Times*. Tilgjengelig fra <https://www.nytimes.com/2022/11/14/world/middleeast/iran-protests-children.html> [lastet ned 28. november 2022].
- Fassihi, Farnaz (2022b, 15. november). Iran Cracks Down as Protests Show No Sign of Easing. *New York Times*. Tilgjengelig fra <https://www.nytimes.com/2022/11/15/world/middleeast/iran-protests-tehran-metro-shooting.html> [lastet ned 7. desember 2022].
- Foumani, Maryam (2022, 23. september). Rage against the regime: how Iran erupted after the death of Mahsa Amini. *The Guardian*. Tilgjengelig fra <https://www.theguardian.com/global-development/2022/sep/23/how-iran-erupted-after-mahsa-amini-death-protests> [lastet ned 12. desember 2022].
- Gritten, David & Hancock, Sam (2022, 12. desember). Majidreza Rahnavard: Iran carries out second execution over protests. *BBC News*. Tilgjengelig fra <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-63939428> [lastet ned 12. desember].
- Gritten, Ruth (2022, 17. november). Iran protests: Two boys shot dead by security forces, family sources say. *BBC News*. Tilgjengelig fra <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-63661310> [lastet ned 27. november 2022].
- Hafnor Bøe, Marianne (2022, 4. oktober). *Questions and answers about the situation in Iran*. Stavanger: University of Stavanger. Tilgjengelig fra <https://www.uis.no/en/about-uis/questions-and-answers-about-the-situation-in-iran> [lastet ned 5. desember 2022].
- Hamedani, Ali (2022, 17. september). Mahsa Amini: Women take headscarves off in protest at funeral. *BBC News*. Tilgjengelig fra <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-62940907> [lastet ned 12. desember 2022].
- Hamid, Rahim & Riegler, Ruth (2022, 14. oktober). *As Anti-Regime Protests Swell Across Iran, Ethnic Minorities Demand Freedom and Equality*. Washington D.C.: Fikra Forum - An initiative by the Washington Institute for Near East Policy. Tilgjengelig fra

<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/anti-regime-protests-swell-across-iran-ethnic-minorities-demand-freedom-and> [lastet ned 27. november].

Holmes, Oliver (2022, 13. desember). Iran sentences 400 people to jail terms of up to 10 years over protests. *The Guardian*. Tilgjengelig fra <https://www.theguardian.com/world/2022/dec/13/iran-jails-400-for-up-to-10-years-over-widespread-uprisings> [lastet ned 17. desember 2022].

IHR, dvs. Iran Human Rights (2022a, 7. desember). *Iran Protests: at Least 458 People Killed/11 Officially Sentenced to Death*. Oslo: IHR. Tilgjengelig fra <https://iranhr.net/en/articles/5623/> [lastet ned 7. desember].

IHR, dvs. Iran Human Rights (2022b, 12. desember). *Protester Majidreza Rahnavard Publicly Executed 23 Days After Arrest*. Oslo: IHR. Tilgjengelig fra <https://iranhr.net/en/articles/5634/> [lastet ned 12. desember 2022].

IHR, dvs. Iran Human Rights (2022c, 8. desember). *Protester Mohsen Shekari's Execution Must be Met with Serious Consequences*. Oslo: IHR. Tilgjengelig fra <https://iranhr.net/en/articles/5624/> [lastet ned 12. desember 2022].

Iran International (2022a, 26. november). Doctors Say Iran's Use Of 'Birdshots' Blinded Hundreds Of People. *Iran International*. Tilgjengelig fra <https://www.iranintl.com/en/202211266662> [lastet ned 28. november 2022].

Iran International (2022b, 23. november). IRGC Confirms Sending Ground Forces To Kurdish Regions. *Iran International*. Tilgjengelig fra <https://www.iranintl.com/en/202211230632> [lastet ned 24. november 2022].

Iran International (2022c, 13. desember). Some Iran Insiders Voice Serious Criticism Amid Crisis. *Iran International*. Tilgjengelig fra <https://www.iranintl.com/en/202212126694> [lastet ned 13. desember 2022].

Iran Wire (2022, 7. november). Special Report: What Equipment Is Used To Suppress Iran Protests, Which companies Provides Them? *Iran Wire*. Tilgjengelig fra <https://iranwire.com/en/politics/109507-from-armored-vehicles-to-kalashnikovs-equipment-used-to-suppress-iran-protests/> [lastet ned 28. november 2022].

Jaff, Nawras (2022, 21. november). *Iranian Protests and Attacks on KRI: An Attempt to Deflect from Domestic Turmoil*. Washington D.C.: Fikra Forum - An initiative of the Washington Institute for Near East Policy. Tilgjengelig fra <https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/iranian-protests-and-attacks-kri-attempt-deflect-domestic-turmoil> [lastet ned 27. november 2022].

Kaviani, Hannah (2022, 7. desember). The Farda Briefing: Iran's Apparent Disbandment Of Morality Police Prompts Skepticism And Confusion. *The Farda Briefing*. Tilgjengelig fra <https://www.rferl.org/a/iran-morality-police-protests/32165952.html> [lastet ned 13. desember 2022].

Marie Colvin Center (2022). *Women's Uprising in Iran*. Stony Brook, NY: Stony Brook University, School of Communication and Journalism. Tilgjengelig fra <https://www.youtube.com/watch?v=9k3-LY91HtA> [lastet ned 8. desember 2022].

MEI, dvs. Middle East Institute (2022). Iran's Growing Protests [podkast]. *Middle East Institute*. Tilgjengelig fra <https://www.mei.edu/multimedia/podcast/irans-growing-protests> [lastet ned 13. desember 2022].

Qiblawi, Tamara (2022, 21. november). CNN Special report. How Iran's security forces use rape to quell protests. *CNN*. Tilgjengelig fra

- <https://edition.cnn.com/interactive/2022/11/middleeast/iran-protests-sexual-assault/index.html> [lastet ned 26. november 2022].
- Razzazi, Goly (2022, 30. november). The unjust battle for information in Iran's protests. *Fair Planet*. Tilgjengelig fra <https://www.fairplanet.org/editors-pick/the-unjust-battle-for-information-in-irans-protests/> [lastet ned 7. desember 2022].
- RFE/RL's Radio Farda (2022a, 8. desember). Iran Carries Out First Execution Of Amini Protester Despite Outcry From West, Rights Groups. *RFE/RL's Radio Farda*. Tilgjengelig fra <https://www.rferl.org/a/iran-first-execution-protests-shekari/32167156.html> [lastet ned 12. desember 2022].
- RFE/RL's Radio Farda (2022b, 4. november). Spiritual Leader Of Iran's Sunni Muslims Calls For Referendum On Protesters' Demands. *RFE/RL's Radio Farda*. Tilgjengelig fra <https://www.rferl.org/a/sunni-cleric-referendum-protesters-demands-iran/32116312.html> [lastet ned 29. november 2022].
- Solheim, Eric Kjerstad (2022, 25. november). De topper drapsstatistikken i Iran: – Klassisk rasisme. *VG*. Tilgjengelig fra <https://www.vg.no/nyheter/utenriks/i/xgrJJX/de-topper-drapsstatistikken-i-iran-klassisk-rasisme> [lastet ned 25. november 2022].
- Strønen, Anja; Jåsund, Birger Kolsrud & Ekern, Simen (2022, 25. november). Angrepene på kurderne: – Vil avspore protestene i hjemlandet. *NRK*. Tilgjengelig fra <https://www.nrk.no/urix/ekspert-mener-angrep-pa-kurdere-skal-avspore-protester-i-iran-og-tyrkia-1.16194639> [lastet ned 26. november 2022].
- Tabrizy, Nilo & Jhaveri, Ishaan (2022, 23. november). How Iran's Security Forces Use Ambulances to Suppress Protests. *New York Times*. Tilgjengelig fra <https://www.nytimes.com/2022/11/23/world/middleeast/iran-protesters-detained-ambulance.html> [lastet ned 27. november 2022].
- UN Human Rights Council (2022, 24. november). *Resolution adopted by the Human Rights Council on 24 November 2022*. Genève: UN Human Rights Council. Tilgjengelig fra https://view.officeapps.live.com/op/view.aspx?src=https%3A%2F%2Fwww.ohchr.org%2Fsites%2Fdefault%2Ffiles%2Fdocuments%2Fhrbodies%2Fhrcouncil%2Fspecialsession%2Fsession35%2F2022-11-29%2FA_HRC_RES_S-35_1_AdvanceEditedVersion.docx&wdOrigin=BROWSELINK eller <https://www.ohchr.org/en/hr-bodies/hrc/special-sessions/session35/35-special-session> [lastet ned 2. desember 2022].
- UN News (2022, 24. november). UN rights body launches Iran human rights investigation. *UN News*. Tilgjengelig fra <https://news.un.org/en/story/2022/11/1131022> [lastet ned 25. november 2022].
- UN Office of the High Commissioner for Human Rights (2022, 22. november). *Iran: Critical situation*. Genève: UN Office of the High Commissioner for Human Rights. Tilgjengelig fra <https://www.ohchr.org/en/press-releases/2022/11/iran-critical-situation> [lastet ned 23. november 2022].
- UNICEF (2022, 27. november). *UNICEF calls for the protection of children against all forms of violence in Iran amid public unrest*. New York: UNICEF. Tilgjengelig fra <https://www.unicef.org/press-releases/unicef-calls-protection-children-against-all-forms-violence-iran-amid-public-unrest> [lastet ned 22. desember 2022].
- USIP, dvs. United States Institute of Peace (2022, 26. oktober). *Explainer: Iran's Gen Z Protests*. Washington D.C.: USIP. Tilgjengelig fra <https://www.iranprimer.com/blog/2022/oct/26/explainer-iran%E2%80%99s-gen-z-protests#:~:text=Explainer%3A%20Iran%E2%80%99s%20Gen%20Z%20Protests%20October>

[%2026%2C%202022,to%20the%20theocracy%20in%20more%20than%20a%20decade](#). [lastet ned 22. november 2022].

Vatanka, Alex (2022, 28. november 2022). *As protests spread, the Iranian regime cracks down on Sunni areas*. Washington D.C.: Middle East Institute. Tilgjengelig fra <https://www.mei.edu/blog/monday-briefing-protests-spread-iranian-regime-cracks-down-sunni-areas> [lastet ned 29. november 2022].

Wintour, Patrick (2022, 4. desember). Iranian protesters call for three-day strike as pressure on regime builds. *The Guardian*. Tilgjengelig fra https://www.theguardian.com/world/2022/dec/04/iranian-protesters-call-for-three-day-strike-as-pressure-on-regime-builds?CMP=share_btn_tw [lastet ned 7. desember 2022].

Muntlig kilde

Iran-ekspert. Innlegg i paneldebatt i Oslo, desember 2022.

© Landinfo 2022

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarframstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.